

Velikost trhu a efektivita #3

Tomáš Paleta, Hana Lipovská

BW Kapitola 6: Velikost trhu a úspory z rozsahu

Přehled největších firemních převzetí na světě

Poř.	Rok	kdo	koho	obor	částka v mld USD
1.	1999	Vodafone AirTouch PLC	Mannesmann AG	komunikace	202,8
2.	2000	America Online	Time Warner	komunikace	164,7
3.	2015	Pfizer	Allergan	farmacie	160,0
4.	2013	Verizon Communications	Verizon Wireless*	komunikace	130,0
5.	2015	AB InBev	SABMiller	pivovarnictví	107,0
6.	2007	RFS Holdings	ABN-AMRO	finance	98,2
7.	1999	Pfizer	Warner-Lambert	farmacie	89,2
8.	1998	Exxon	Mobil	ropný průmysl	78,9
9.	2000	Glaxo Wellcome	SmithKline Beecham	farmacie	76,0
10.	2004	Royal Dutch Petroleum	Shell Transport & Trading	ropný průmysl	74,6

*Konkrétně se jednalo o odkoupení podílu 45 % vlastněných společností Vodafone.

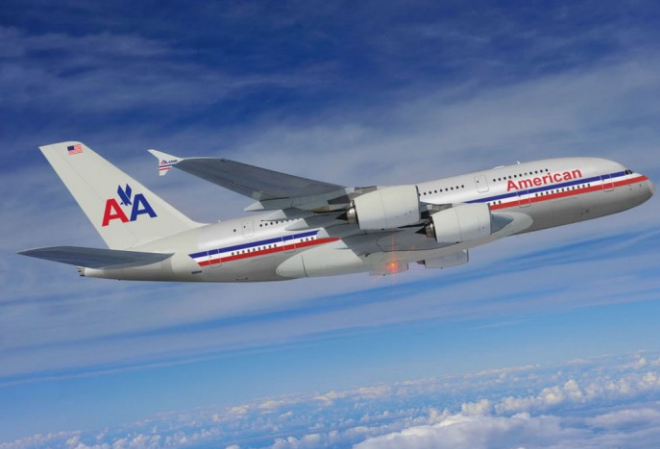
SABMiller (9 %):

Pilsner, Radegast,
Gambrinus, Kozel

AB InBev (21 %):

Amso
Sáropramen (2009)

20 %

17 %

15 % +

17 %

Překážky obchodu v EU

- obchod v EU byl dlouhodobě omezován
 - do 1968 cla, kvantitativní omezení
 - po 1968 neviditelné překážky

⇒ překážky zabraňují růstu firem na partnerské trhy

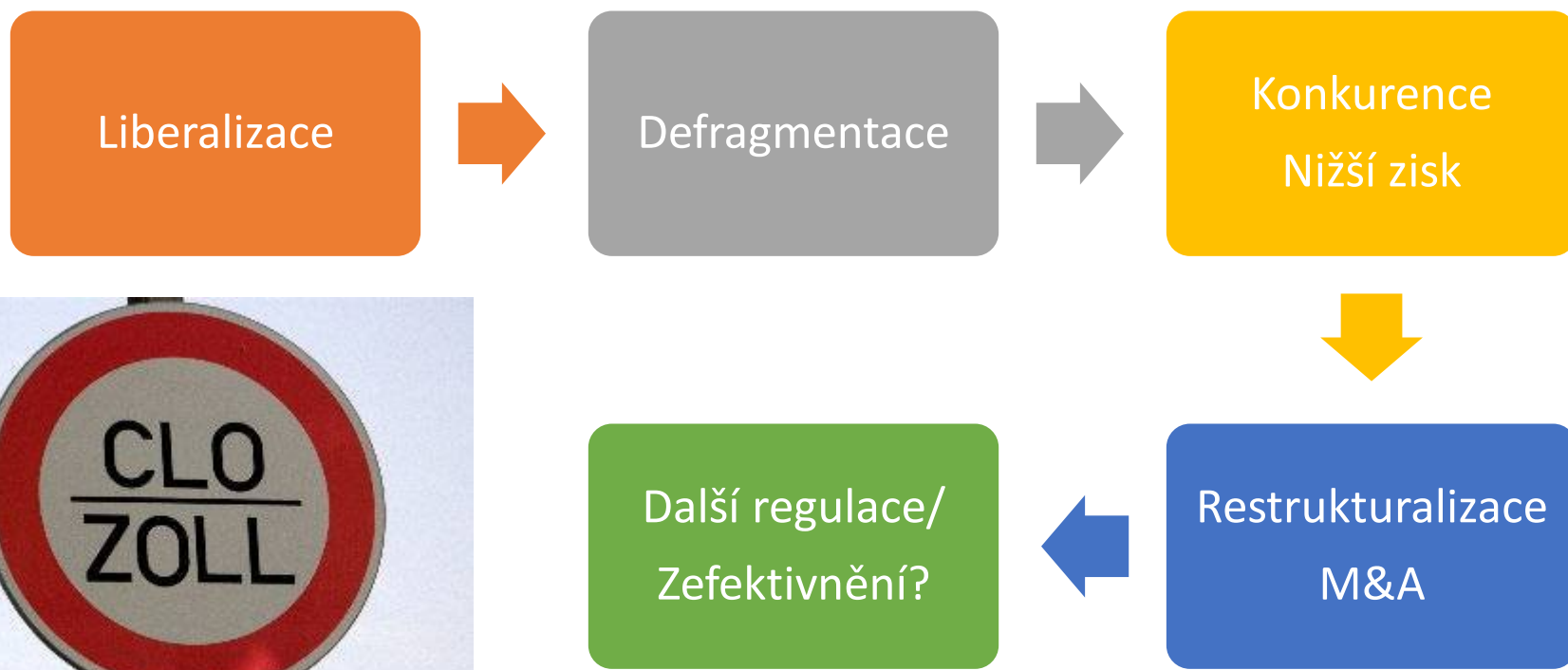
⇒ malé firmy nedosahují úspor z rozsahu

⇒ trh je fragmentovaný

Defragmentace trhu

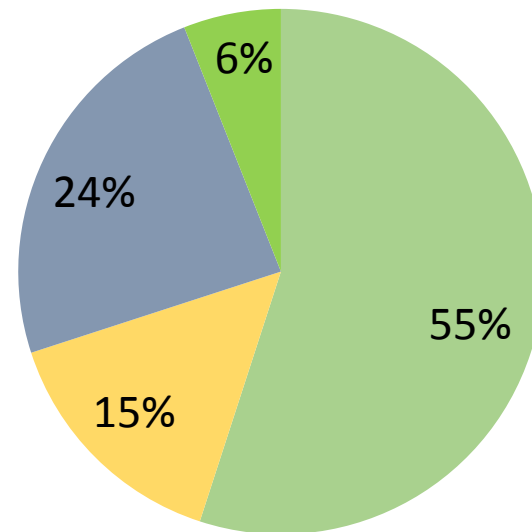
- ⇒ liberalizovány podmínky pro nadnárodní fúzování
- ⇒ defragmentace
- ⇒ úspory z rozsahu
- ⇒ ↓ ceny
- ⇒ ostatní firmy se přizpůsobují
- ⇒ restrukturalizace celého odvětví
- ⇒ větší, efektivnější, navzájem si konkurující firmy

Schéma zefektivnění odvětví

Fúze a akvizice v EU

- <http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>
- 10 000 M&A ročně
- Integrace má větší dopad na menší země.

■ domáci+domáci ■ EU+EU ■ EU+nečlen ■ EU+???

Kde se fúzuje a kde se fúzovalo?

- 1986-1992: průmysl
- Od roku 1992: služby
- Cenová přírážka $\mu = P - MC$:
 - Strojírenství: 15 %
 - Pivovarnictví: 0,1 %
 - Automobilový průmysl:
 - Služby:

M&A podle sektorů (2014)

Sector	CEE (excl. Russia)	UK & Ireland	Germanic	Russia	Italy	Nordics	Benelux	MENA	France	Iberia	SEE	Total
Consumer	88	86	67	60	87	38	45	21	21	20	32	565
TMT	68	67	80	50	36	51	38	63	45	43	11	552
Industrials and Chemicals	100	53	98	48	55	46	55	22	35	17	18	547
Energy/Mining/Utilities	68	58	20	41	30	22	16	26	10	20	22	333
Financial Services	48	63	31	20	26	11	23	19	8	23	16	288
Pharma/Med/Biotech	37	46	45	12	15	27	18	17	20	8	6	251
Business Services	33	57	31	17	25	20	23	8	12	17	6	249
Leisure	29	37	15	16	12	8	6	7	12	18	20	180
Transportation	36	16	12	20	18	15	8	5	7	7	11	155
Construction	22	20	13	14	6	11	8	7	12	8	4	125
Real Estate	12	12	8	8	4	4	3	10	2	4	1	68
Agriculture	13	2	1	14		1	1	2	2		2	38
Government	9			1			1					11
Defence	2	2		1				2	2			9
Other	1	3									1	5
Total	566	522	421	322	314	254	245	209	188	185	150	3,376

Hot	Warm	Cold
80	50	20
70	40	10
60	30	0

The Intelligence Heat Chart is based on 'companies for sale' stories tracked by Mergermarket in Europe between 01/01/2014 and 30/06/2014. Opportunities are captured according to the dominant geography and sector of the potential target company.

CEE – Střední a východní Evropa, MENA – Střední východ a Severní Afrika, SEE – Jihovýchodní Evropa

Zdroj: <http://mergermarketgroup.com/>

Tržní struktury: nedokonalá konkurence

- Monopol
- Cournotův model duopolu

"Economics itself... has always been partly a vehicle for the ruling ideology of each period as well as partly a method of scientific investigation."

(Joan Robinson)

BE-COMP MODEL

- BE = break-even: křivka nulového zisku
 - bod zvratu Q^* : $TR(Q^*) = TC(Q^*)$
 - integrace trhu omezený počet firem
 - při přirážce se na trhu udrží právě firem
- COMP – pokles s růstem
 - pokud je na trhu firem, stanoví si přirážku

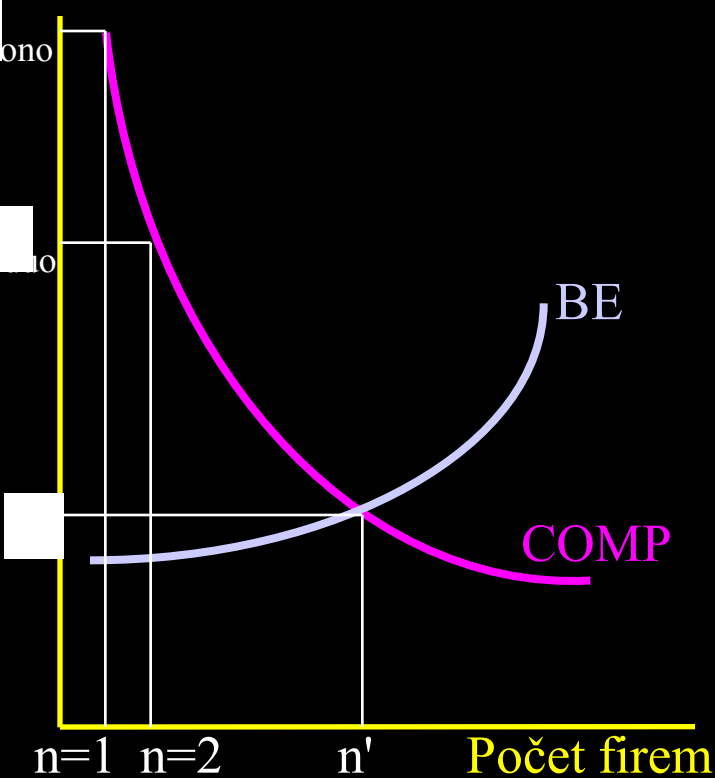

BE-COMP diagram

- předpoklad
 - nedokonalá konkurence $\Rightarrow p > MC$ (marže, mark-up)
- COMP křivka
 - jak se marže mění s počtem firem
 - \uparrow počet firem $\Rightarrow \downarrow$ marže
- BE křivka
 - kolik firem je schopno při jaké marži přežít
 - \uparrow marže $\Rightarrow \uparrow$ počet firem

BE-COMP diagram

Mark-up (μ)

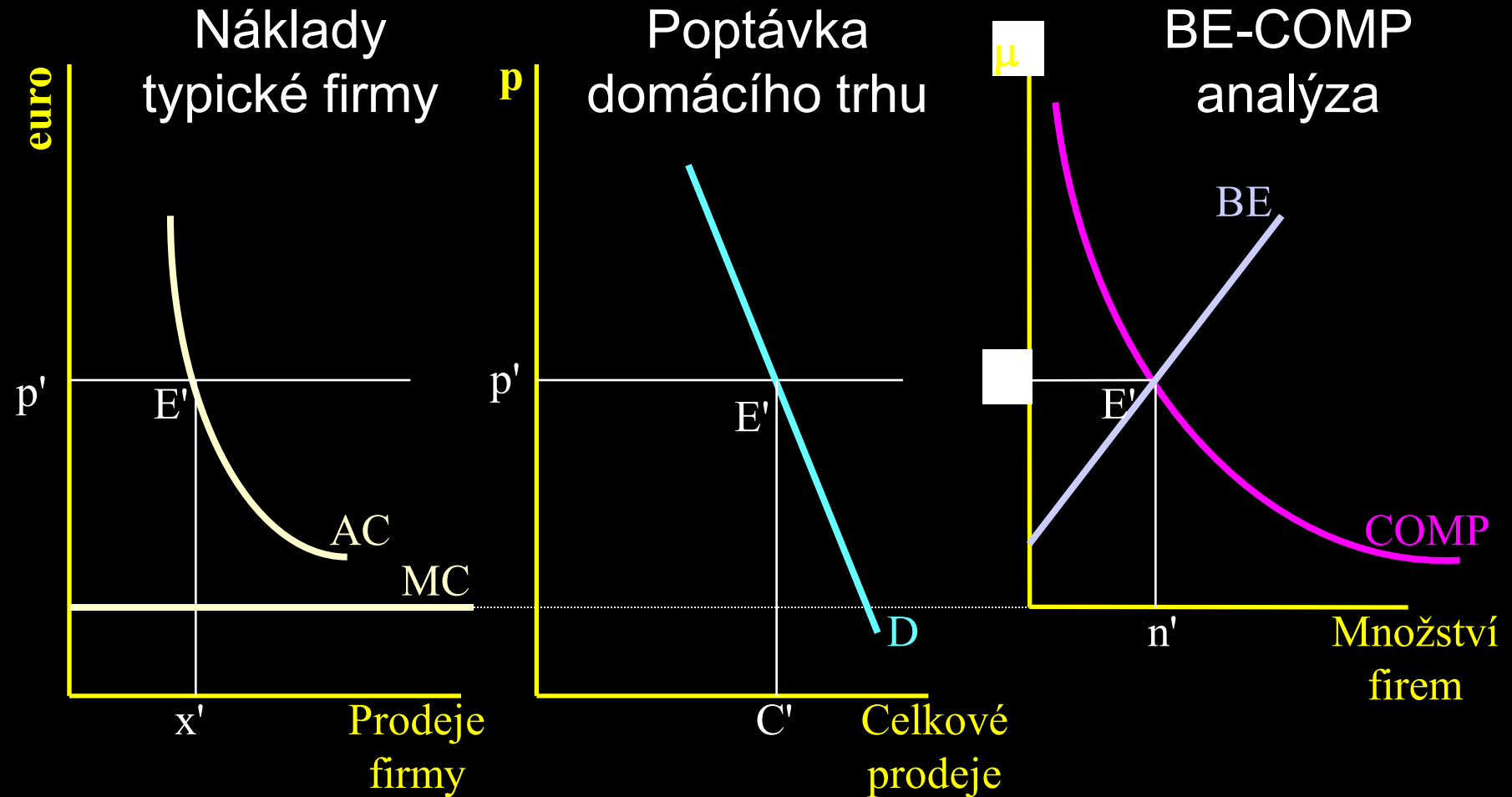
COMP

- v SR, LR firmy vždy na křivce

BE

- v SR nad / pod křivkou (zisk je větší / menší než normální)
- v LR vždy na křivce (vstup na trh / odchod z trhu)

Optimální cena, výstup, velikost firmy

Důsledky evropské integrace

- předpoklady analýzy
 - dvě identické země (H, P)
 - původní velikost obchodu byla nulová
 - následně přechod k zcela volnému obchodu
- bezprostřední důsledek
 - zdvojení trhu pro všechny firmy

Důsledky liberalizace

- **SR: defragmentace a konkurenční efekty**

roste konkurence klesá přírážka

- **MR: restrukturalizace** růst nezaměstnanosti vláda se bude snažit
restrukturalizaci zpomalit, bojí se ztráty hlasů (subvence)

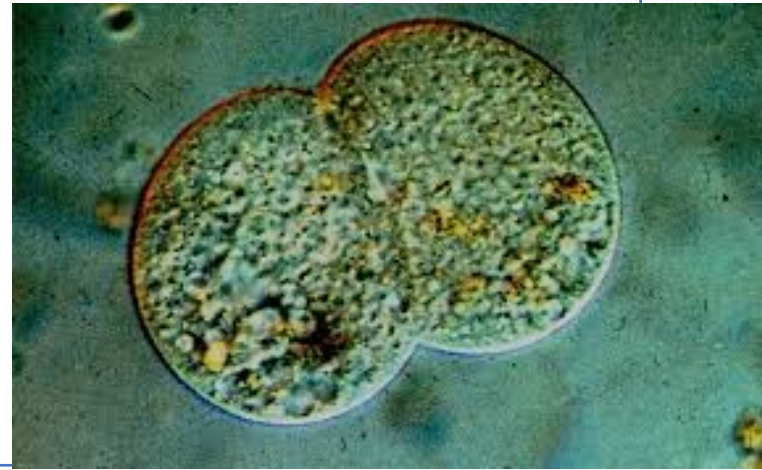
- **LR: restrukturalizace a úspory z rozsahu**

M&A, úpadek neefektivních firem

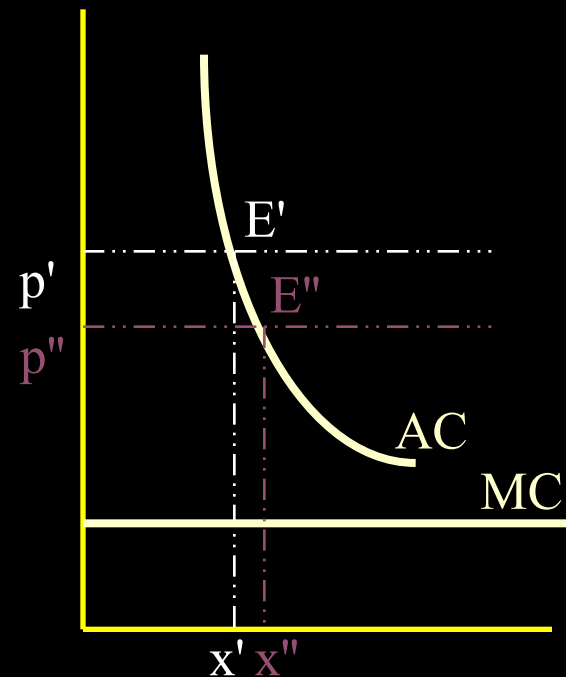
roste přírážka

méně firem, ovšem produktivnější

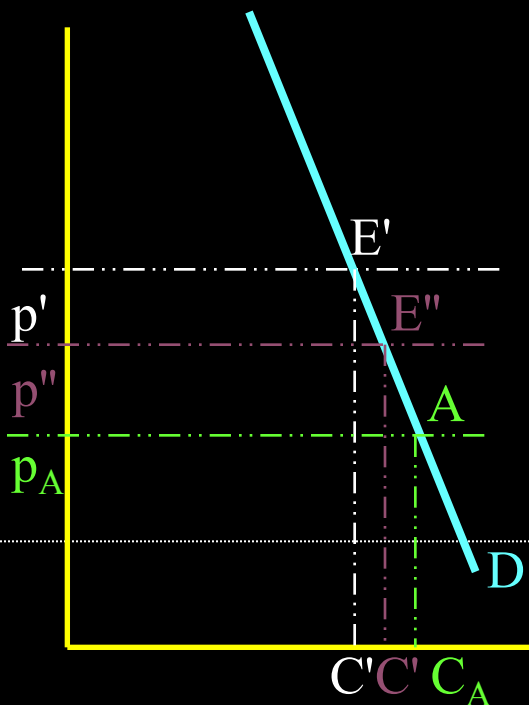
KONSOLIDACE

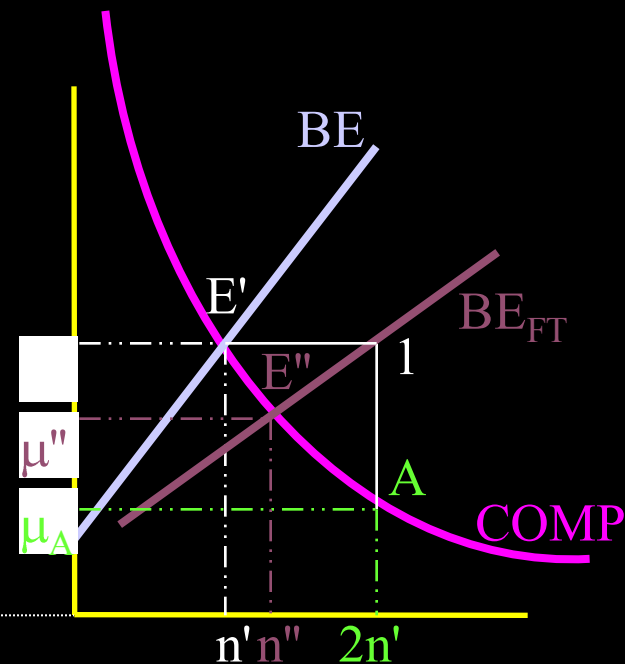
Důsledky evropské integrace

úspory z rozsahu
 ■ na $C'(p)$ na $AC''(p'')$,
 ■ na x''

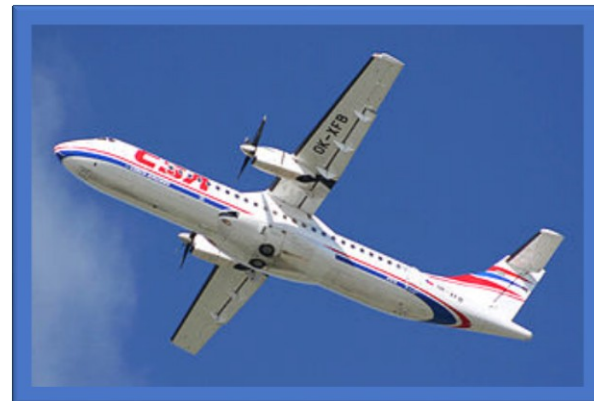
defragmentace
 ■ na p_A , ■' na C_A
 restrukturalizace
 ↑ p_A na p'' , ■ C_A na C''

defragmentace
 ■ na μ_A , ■' na $2n'$
 restrukturalizace
 ↑ μ_A na μ'' , ■ $2n'$ na n''

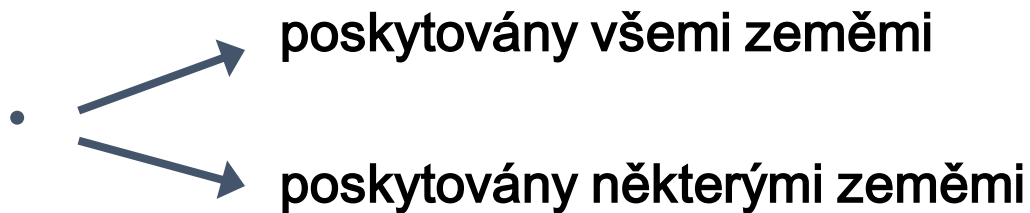
Tempo liberalizace

- Rychlá konsolidace:
 - **bankovníctví**
 - ztráty pokryté z daní
- Pomalá konsolidace
 - **letecká doprava** (státní aerolinie)
 - pokles cen
 - zanedbatelné ztráty
 - nesnížil se počet společností, nýbrž letů

Subvence

- státem vlastněné podniky
 - přímá úhrada ztrát z rozpočtu
- soukromé podniky
 - granty na ztrátové projekty
 - vládní záruky za soukromé půjčky

- poskytovány všemi zeměmi
- poskytovány některými zeměmi

Subvence napříč zeměmi EU

- předpoklady analýzy
 - dvě identické země
 - obě poskytují subvence ve výši ztrát
- důsledky subvencí doprovázející integraci
 - firmy zůstávají malé, neefektivní
 - přesun nákladů neefektivnosti od spotřebitelů ke všem daňovým poplatníkům

Subvence jen u některých zemí EU

- předpoklady analýzy
 - dvě identické země
 - jedna z nich poskytuje subvence ve výši ztrát
- důsledky subvencí doprovázející integraci
 - subvencované firmy získávají konkurenční výhodu

Důsledky nestejných subvencí

- před liberalizací na trhu 10 H + 10 P firem
- po liberalizaci je optimem 12 firem
- H firmám je dotována ztráta
- P firmám není ztráta dotována
- 8 P firem skončí kvůli ztrátovosti
- nastoleno optimum 12 firem (10 H + 2 P)
- trh je přerozdělen ve prospěch subvencovaných firem

Ekonomická x politická analýza

- ekonomická analýza důsledků
 - H země přišla o bohatství v podobě subvencí
 - P země přišla o ztrátové firmy

⇒ P země je vítězem
- politická analýza důsledků
 - ↑ frikční nezaměstnanosti v P zemi
 - ↓ politické obliby v P zemi
 - ↑ politické obliby v H zemi

⇒ H země je vítězem

⇒ tlaky na pozastavení integrace v P zemi

Politika EU v otázce subvencí

- v Římské smlouvě
- zákaz poskytování státní pomoci, která poskytuje nekalé konkurenční výhody vůči zahraničním subjektům
- právo posoudit závadnost státní pomoci má Komise

BW Kapitola 11: Ochrana hospodářské soutěže

str. 323-345

O mé zboží byl takový zájem, že jsem mohl stanovit ceny vysoko nad výrobními náklady. Zavřeli mě ale za zneužívání monopolního postavení.

To byla příležitost. Stanovil jsem ceny pod náklady, abych získal víc zákazníků. Zavřeli mě za dumpingové ceny a ničení konkurence.

My ostatní jsme nechtěli dopadnout jako vy, tak jsme radši drželi všichni stejné ceny. Obvinili nás z cenových dohod.

Rekordní pokuty antimonopolního úřadu:

			pokuta podle instance (v milionech Kč)		
			1.	2.	
	Kauza	rok			Jak to dopadlo
1	Stavební firmy	2014	2036	1650	firmy podávají žaloby ke krajskému soudu
2	Výrobci spínačů	2007	979	941	zrušeno soudy
3	Stavební spořitelny	2004	484	55	zrušeno soudy
4	RWE	2005	370	240	zrušeno, znovu se projednává
5	Benzinky	2001	313	313	zrušeno soudy
6	České dráhy	2008	270	254	zrušeno soudy
7	Český Telekom	2005	210	205	zaplaceno a nevráceno
8	Pekárny	2005	120	66	zrušeno, znovu se projednává
9	Cukrovary	2005	118,7	-	zrušeno ÚOHS
10	Výrobci léčiv	2006	113	113	zaplaceno a nevráceno
11	Odpadové hospodářství	2012	95	-	zaplaceno a nevráceno

Ochrana hospodářské soutěže

- Výlučná pravomoc **Evropské komise** (*Margarethe Vestagerová*, Dánsko)
 - Spaakova zpráva, Lisabonská smlouva
 - Žádnou pravomoc nemá Rada ministrů ani Evropský parlament
 - Rozhodnutí může ovlivnit jen **ESD**
 - Kdo v ČR?
-
- v LR reagují firmy na konkurenci M&A, zkoušejí však štěstí také v **koluzích a kartelech**

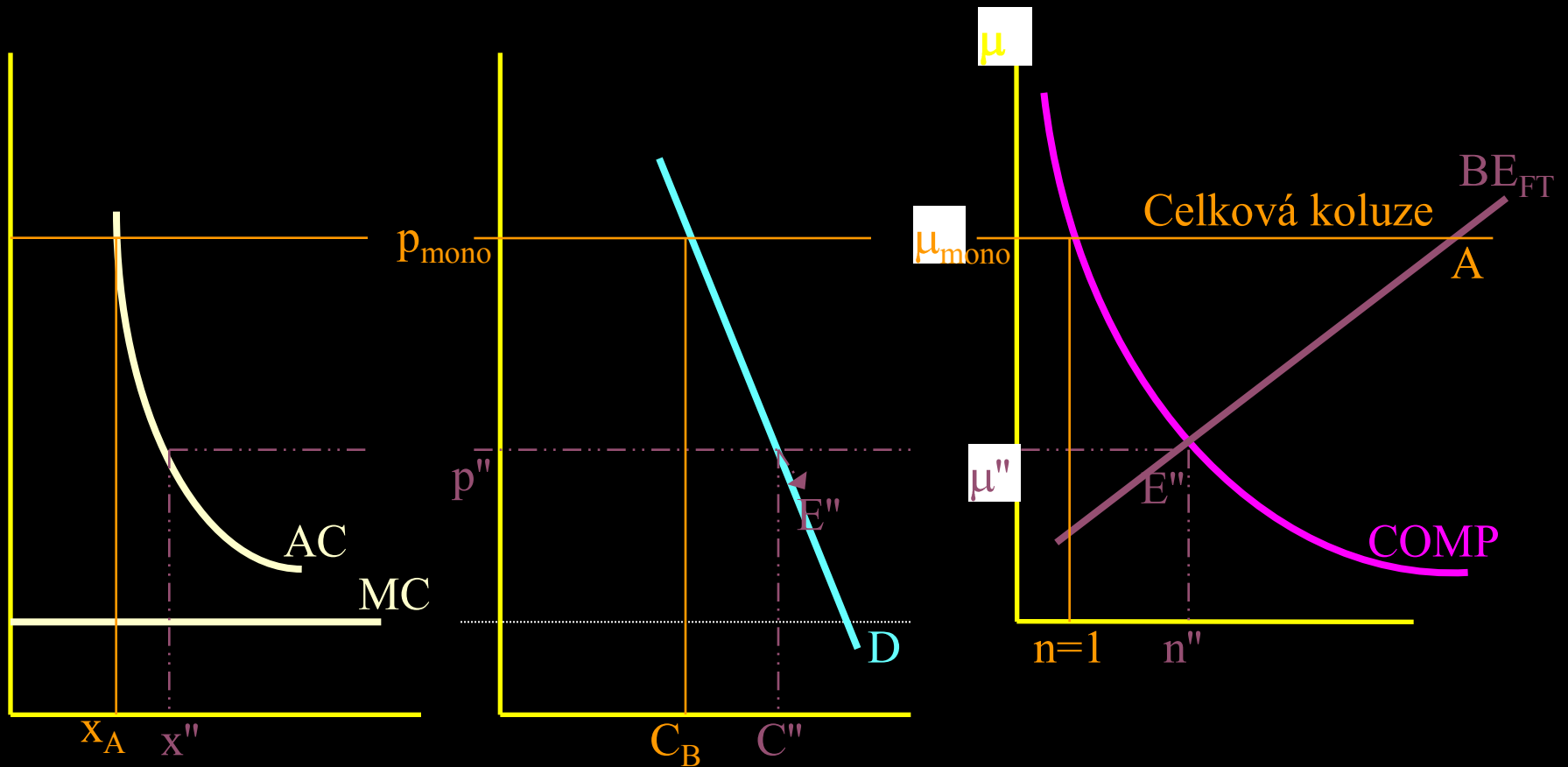
Co komise zkoumá?

- Kartely
 - horizontální x vertikální
 - vysoká cena, neefektivnost
- Fúze
 - Oliver E. Williamson (1968, NC 2009)
- Zneužití dominantního postavení (Microsoft)
 - síť
- Veřejnou podporu
 - zakázána Římskou smlouvou (19??)
 - dotace, daňové úlevy, státní záruky
 - výjimka: podpora VVI, SME, zaměstnanosti

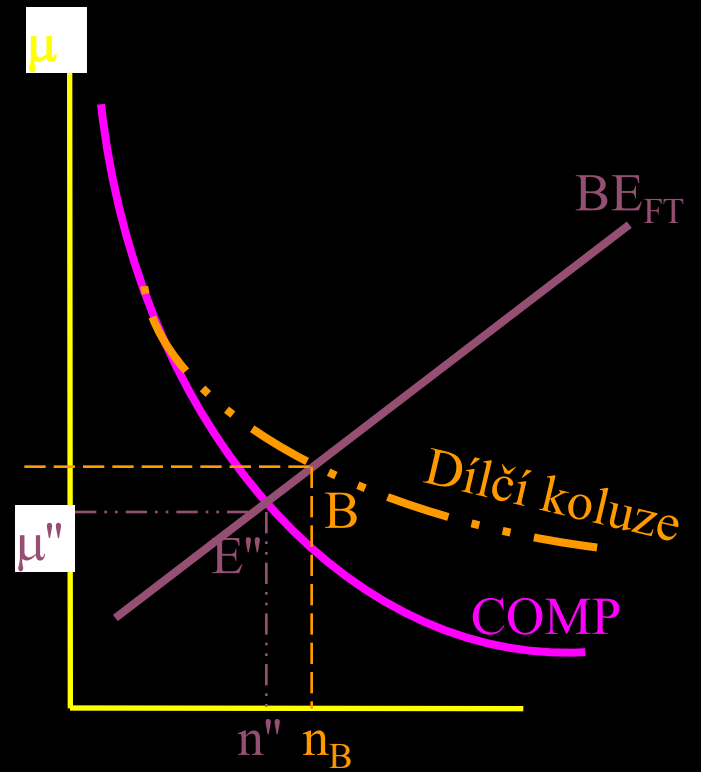
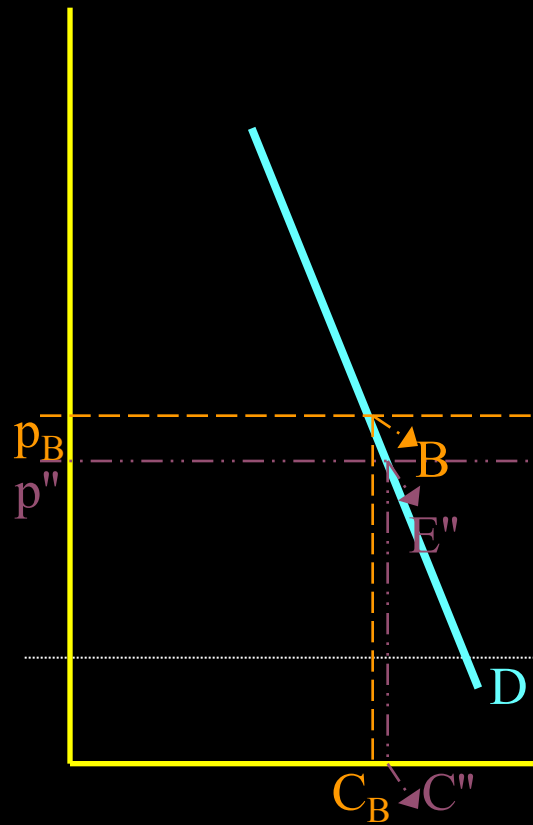
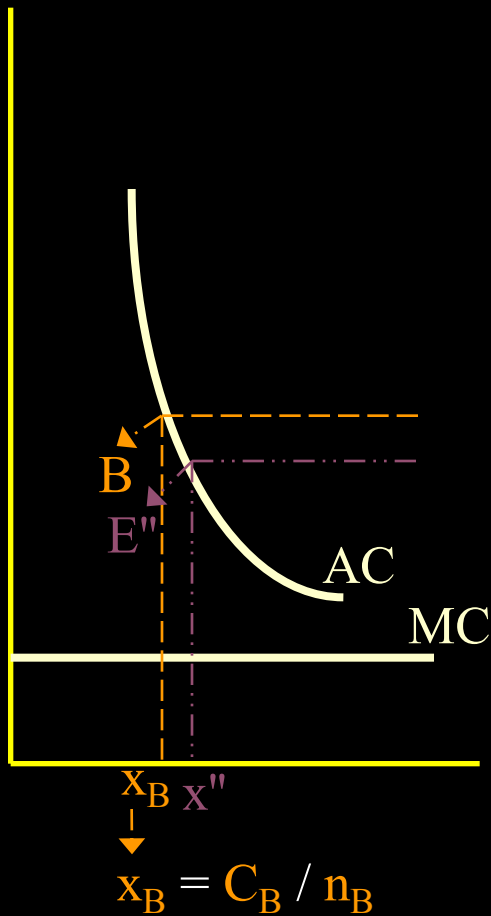
Koluzivní jednání

- úplné koluzivní jednání
 - odvětví se chová jako jedna firma s pobočkami
 - úplná koordinace výstupu
 - monopolní cena
- částečné koluzivní jednání
 - částečná koordinace výstupu
 - cena nižší než monopolní, ale vyšší než bez koluzivního jednání

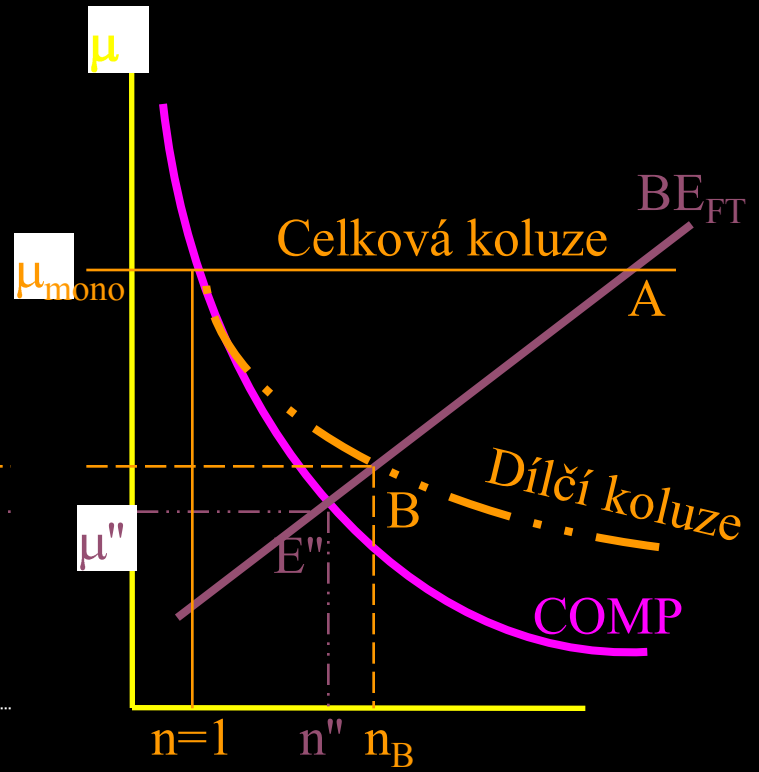
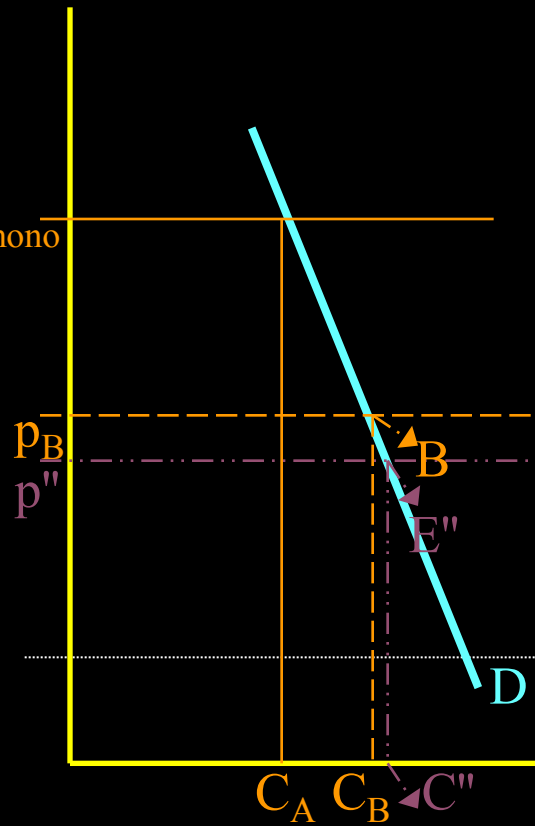
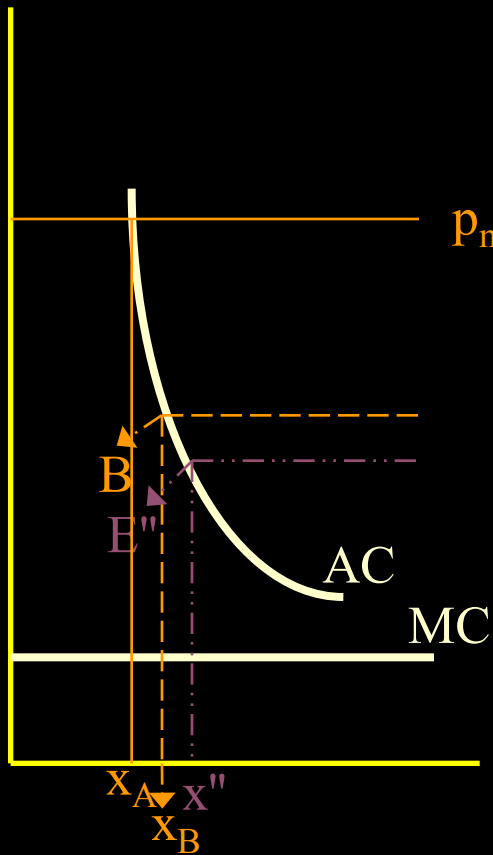
Úplné jednání ve shodě

Částečné jednání ve shodě

Srovnání úplné x částečné

Subvence

- Důsledky subvencí v integraci:
 - malé, neefektivní firmy
 - přesun nákladů od spotřebitelů k daňovým poplatníkům
 - v SR možná růst produkce, ale v LR nedochází k potřebné restrukturalizaci

**KEEP
CALM
AND
ASK ME
A QUESTION**